

Vládní návrh

ZÁKON

ze dne....2012,

kterým se mění zákon č. 555/1992 Sb., o Vězeňské službě a justiční strážci České republiky, ve znění pozdějších předpisů

Parlament se usnesl na tomto zákoně České republiky:

Čl. I

Zákon č. 555/1992 Sb., o Vězeňské službě a justiční strážci České republiky, ve znění zákona č. 293/1993 Sb., zákona č. 169/1999 Sb., zákona č. 30/2000 Sb., zákona č. 460/2000 Sb., zákona č. 362/2003 Sb., zákona č. 436/2003 Sb., zákona č. 413/2005 Sb., zákona č. 267/2006 Sb., zákona č. 342/2006 Sb., zákona č. 129/2008 Sb., zákona č. 274/2008 Sb., zákona č. 227/2009 Sb., zákona č. 341/2011 Sb., zákona č. 357/2011 Sb. a zákona č. 375/2011 Sb., se mění takto:

1. V § 1 odst. 4 větě první se za slovo „detence“ vkládají slova „, Střední odborné učiliště“.
2. V § 1 odst. 4 větě třetí se za slovo „detence“ vkládají slova „, Středního odborného učiliště“.
3. V § 1 se na konci odstavce 5 doplňují věty „Za podmínek, v rozsahu a způsobem stanoveným mezinárodní smlouvou je příslušník Vězeňské služby a občanský zaměstnanec Vězeňské služby oprávněn působit na území jiného státu v rámci mírové nebo jiné operace, které se Česká republika účastní na základě rozhodnutí mezinárodní organizace, jíž je Česká republika členem nebo s níž má uzavřeny příslušné mezinárodní smlouvy. Příslušník Vězeňské služby a občanský zaměstnanec Vězeňské služby je oprávněn působit na území jiného státu také na základě rozhodnutí příslušného orgánu nebo instituce Evropské unie, nebo je-li vyslán k plnění úkolů na základě rozhodnutí ministra se souhlasem příslušného orgánu cizího státu nebo na žádost příslušného orgánu cizího státu.“.

4. V § 2 odst. 1 se na konci textu písmene c) doplňují slova „a eskortuje tyto osoby do výkonu ústavní nebo ochranné výchovy, ústavního ochranného léčení nebo zabezpečovací detence, a to bezprostředně po ukončení výkonu vazby, zabezpečovací detence nebo trestu odnětí svobody“.

5. V § 2 odst. 1 písm. k) se slova „, učiliště a odborné učiliště Vězeňské služby“ zrušují.

6. V § 3 odst. 2 se za slova „odnětí svobody,“ vkládají slova „eskortuje tyto osoby do výkonu ústavní nebo ochranné výchovy, ústavního ochranného léčení nebo zabezpečovací detence,“.

7. V § 3 odstavec 8 zní:

„(8) Pověřené orgány Vězeňské služby mají postavení policejního orgánu v řízení o trestných činech osob ve výkonu vazby, trestu odnětí svobody a zabezpečovací detence, spáchaných ve vazební věznici, věznici nebo v ústavu pro výkon zabezpečovací detence²⁾; náleží jim též oprávnění používat podpůrné operativně pátrací prostředky podle tohoto zákona.“.

8. Za § 4b se vkládá nový § 4c, který zní:

„§ 4c

Při výkonu kontrolní činnosti ministerstvo postupuje podle zákona upravujícího kontrolu.“.

9. § 10 včetně nadpisu zní:

„§ 10

Požadování vysvětlení

(1) Příslušník je oprávněn požadovat vysvětlení od všech osob, které mohou přispět k objasnění skutečností důležitých pro odhalení trestného činu nebo kázeňského přestupku spáchaného pachatelem během výkonu vazby, výkonu trestu odnětí svobody nebo výkonu zabezpečovací detence, jakož i pro vypátrání osoby prchající z výkonu vazby, z výkonu trestu odnětí svobody nebo výkonu zabezpečovací detence. Požadovat vysvětlení od osob ve výkonu vazby, trestu odnětí svobody a zabezpečovací detence, které mohou přispět

k objasnění skutečností důležitých pro odhalení kázeňského přestupku je oprávněn rovněž občanský zaměstnanec Vězeňské služby.

(2) Pověřený orgán Vězeňské služby je oprávněn osobu vyzvat, aby se ve stanovenou dobu, popřípadě bez zbytečného odkladu, je-li to nezbytné, dostavila na určené místo k sepsání úředního záznamu o podání vysvětlení. Dostaví-li se osoba na základě výzvy, je pověřený orgán Vězeňské služby povinen s touto osobou sepsat úřední záznam o podání vysvětlení bez zbytečného odkladu.

(3) Podání vysvětlení nesmí být od osoby požadováno, pokud by tím porušila zákonem stanovenou nebo státem uznanou povinnost mlčenlivosti, ledaže by byla této povinnosti příslušným orgánem nebo tím, v jehož zájmu tuto povinnost má, zproštěna. Osoba může vysvětlení odepřít pouze, pokud by jí sobě nebo osobě blízké způsobila nebezpečí trestního stíhání nebo nebezpečí postihu za správní delikt.

(4) Kdo se dostaví na výzvu podle odstavce 2, má nárok na náhradu nutných výdajů a na náhradu ušlého výdělků. Náhradu poskytuje Vězeňská služba. Nárok na náhradu nemá ten, kdo se dostavil jen ve vlastním zájmu nebo pro své protiprávní jednání. Nárok na náhradu zaniká, jestliže jej osoba neuplatní do 7 dnů ode dne, kdy se na výzvu podle odstavce 2 dostavila; o tom musí být osoba poučena.“.

10. V § 13 odst. 2 úvodní části ustanovení se slovo „bezprostřední“ zrušuje.

11. Za § 13 se vkládají nové § 13a a 13b, které včetně nadpisů a poznámky pod čarou č. 8 znějí:

„§ 13a

Prokázání totožnosti pověřenému orgánu

(1) Prokázáním totožnosti se rozumí prokázání jména, popřípadě jmen, příjmení, data narození a v případě potřeby také adresy místa trvalého pobytu, adresy místa pobytu nebo adresy bydliště v zahraničí, rodného čísla, bylo-li přiděleno, a státní příslušnosti. Rozsah a způsob zjišťování osobních údajů musí být přiměřené účelu zjišťování totožnosti.

(2) Pověřený orgán Vězeňské služby je oprávněn vyzvat k prokázání totožnosti osobu

- a) podezřelou ze spáchání trestného činu nebo správního deliktu,
- b) od níž je požadováno vysvětlení,
- c) zdržující se v blízkosti místa, kde došlo ke spáchání trestného činu nebo správního deliktu osobou ve výkonu vazby, trestu odnětí svobody nebo zabezpečovací detence,
- d) která je oznamovatelem podezření ze spáchání trestného činu nebo správního deliktu, nebo
- e) při plnění jiného úkolu, je-li to nezbytné pro předcházení trestné činnosti.

(3) Odmítne-li osoba uvedená v odstavci 2 prokázat svoji totožnost nebo nemůže-li ji prokázat ani po poskytnutí potřebné přiměřené součinnosti a pověřený orgán Vězeňské služby nemůže její totožnost zjistit provedením úkonu na místě, je oprávněn předvést ji na Policii

České republiky. Potřebnou součinnost ke zjištění totožnosti poskytne pověřený orgán Vězeňské služby způsobem a v rozsahu, který nezmaří účel úkonu.

§ 13b Vyžadování pomoci

Pověřený orgán Vězeňské služby je v rozsahu potřebném pro splnění konkrétního úkolu v rámci prováděného šetření a opatření⁸⁾ oprávněn požadovat od orgánů veřejné správy, jakož i od právnických a fyzických osob věcnou a osobní pomoc, zejména potřebné podklady a informace včetně osobních údajů. Tyto orgány a osoby jsou povinny požadovanou pomoc poskytnout; nemusí tak učinit, brání-li jim v tom zákonná nebo státem uznaná povinnost mlčenlivosti anebo plnění jiné zákonné povinnosti. Fyzická osoba tak nemusí dále učinit, pokud by poskytnutím pomoci vystavila vážnému ohrožení sebe nebo osobu blízkou.

⁸⁾ § 158 odst. 1 trestního řádu.“.

12. V § 15 větě první se za slovo „prchající“ vkládá slovo „z“.

13. V § 17 odst. 1 se za slovo „ministerstva“ vkládají slova „, v zařízeních mimovězeňských poskytovatelů zdravotních služeb“ a slovo „bezprostřední“ se zrušuje.

14. V § 17 odst. 2 písmeno f) zní:

„f) slzotvorný, elektrický nebo jiný obdobně dočasně zneschopňující prostředek,“.

15. V § 17 odst. 2 písmeno g) zní:

„g) obušek nebo jiný úderný prostředek,“.

16. V § 17 se na konci odstavce 2 tečka nahrazuje čárkou a doplňují se písmena n) až p), která znějí:

„ n) vytlačování štítem,

o) vytlačování vozidlem,

p) prostředek k zamezení prostorové orientace.“.

17. V § 17 odst. 5 větě první se za slovo „obviněného“ vkládá slovo „, chovance“.

18. V § 17 se na konci odstavce 5 doplňují věty „Příslušník je oprávněn omezit volný pohyb osoby, která fyzicky napadá příslušníka nebo jinou osobu, ohrožuje vlastní život, poškozuj je majetek nebo se pokusí o útěk, připoutáním k vhodnému předmětu, zejména pomocí pout. Toto omezení musí být ukončeno v okamžiku, kdy je zřejmé, že osoba takové jednání nebude opakovat, nejdéle však po uplynutí 2 hodin od okamžiku připoutání.“.

19. V § 19 odst. 1 písm. a) se za slovo „slzotvorných“ vkládají slova „, elektrických nebo jiných obdobně dočasně zneschopňujících“, za slovo „obušku“ se vkládají slova „a jiného úderného prostředku“ a za slovo „výbušky“ se vkládají slova „, expanzní zbraně“.

20. V § 19 odst. 1 písm. b) se za slovo „psa“ vkládají slova „, elektrického nebo jiného obdobně dočasně zneschopňujícího prostředku“.

21. Za § 21 se vkládá nový § 21a, který včetně nadpisu zní:

„§ 21a

Požizování záznamů

(1) Věžeňská služba může, je-li to nezbytné pro plnění jejích úkolů, pořizovat zvukové, obrazové nebo jiné záznamy osob a věcí nacházejících se v objektech a prostorách jí spravovaných a střežených.

(2) Jsou-li k pořizování záznamů podle odstavce 1 zřízeny stálé automatické technické systémy, Věžeňská služba informace o zřízení takových systémů vhodným způsobem uveřejní.“.

22. Za § 22 se vkládá nový § 22a, který včetně nadpisu zní:

„§ 22a

Držení a používání nebezpečných látek a věcí

(1) Věžeňská služba je oprávněna pro účely výuky, výcviku, zkoušek, expertizní a znalecké činnosti nebo pro výkon jiné činnosti v rámci plněného úkolu nabývat, držet,

přechovávat a používat nebezpečné látky a věci. Nebezpečnými látkami a věcmi se pro účely tohoto zákona rozumějí zejména omamné a psychotropní látky a jedy.

(2) Vězeňská služba je povinna

- a) přijmout opatření k zamezení neoprávněného nebo nahodilého přístupu k nebezpečným látkám a věcem a k zamezení jejich neoprávněného použití,
- b) vést evidenci nebezpečných látek a věcí,
- c) vést dokumentaci technicko-organizačních opatření k zajištění ochrany nebezpečných látek a věcí a k eliminaci rizik z jejich povahy vyplývajících.“.

23. V § 23a odst. 3 úvodní části ustanovení se slovo „poskytuje“ nahrazuje slovy „poskytuje na žádost“.

24. V § 23a odst. 3 se na konci textu písmene a) doplňují slova „a zpravodajským službám České republiky“.

25. V § 23a se za odstavec 3 vkládá nový odstavec 4, který zní:

„(4) Žadatel, který má zřízenou datovou schránku, podává žádost prostřednictvím datové schránky.“.

Dosavadní odstavce 4 až 10 se označují jako odstavce 5 až 11.

26. V § 23a odst. 5 úvodní části ustanovení, § 23a odst. 6 úvodní části ustanovení a v § 23a odst. 7 úvodní části ustanovení se za slova „podle odstavce 1“ vkládají slova „a pro účely ověření totožnosti osoby ve výkonu vazby, zabezpečovací detence nebo trestu odnětí svobody“.

27. V § 23a odst. 7 se za písmeno e) vkládá nové písmeno f), které zní:

„f) fotografie,“.

Dosavadní písmena f) až v) se označují jako písmena g) až w).

28. V § 23a odst. 10 se slova „dále zpracovávat a poskytovat podle odstavců 3 až 6“ nahrazují slovy „poskytovat podle odstavce 3 písm. c) a d)“.

29. V § 23a se doplňují odstavce 12 a 13, které včetně poznámky pod čarou č. 9 znějí:

„(12) Vězeňská služba je pro účely správy placení pohledávek oprávněna požadovat z agendových informačních systémů o důchodech a o výsluhových příspěvcích vojáků a příslušníků bezpečnostních sborů poskytnutí údaje, zda osoba ve výkonu vazby, zabezpečovací detence nebo trestu odnětí svobody je poživitelem důchodu nebo výsluhového příspěvku, a to způsobem umožňujícím dálkový a nepřetržitý přístup.

(13) Vězeňská služba neposkytuje podle zvláštního právního předpisu⁹⁾ údaje vedené pro účely evidence podle odstavce 1, informace, které souvisí s ochranou a obranou objektů, ve kterých je vykonávána zabezpečovací detence, vazba a trest odnětí svobody, o vozidlech užívaných k přepravě vězňenských osob a o způsobu a rozsahu ochrany a střežení osob.

⁹⁾ Zákon č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů.“

30. § 23b zní:

„§ 23b

(1) Vězeňská služba může provozovat hospodářskou činnost mimo svoji činnost hlavní, pro niž byla zřízena, zejména za účelem zaměstnávání osob ve výkonu trestu odnětí svobody nebo umístěných v ústavech pro výkon zabezpečovací detence.

(2) Hospodářská činnost je provozována za účelem dosažení kladného výsledku hospodaření; to platí i pro jednotlivé provozovny, v nichž je hospodářská činnost provozována.

(3) Organizační jednotky Vězeňské služby, které jsou věznicí nebo ústavem pro výkon zabezpečovací detence, sledují hospodaření provozovny odděleně od hlavní činnosti a od hospodaření s prostředky rozpočtu věznice nebo ústavu pro výkon zabezpečovací detence. Peněžní prostředky používané pro provoz hospodářské činnosti jsou vedeny na zvláštním bankovním účtu.

(4) Provozní výdaje hospodářské činnosti musí být v plné výši pokryty příjmy z této činnosti.

(5) Kladný rozdíl příjmů a výdajů dosažený za kalendářní rok v rámci hospodářské činnosti je mimorozpočtovým zdrojem, se kterým je možno nakládat způsobem uvedeným ve zvláštním právním předpise^{6c)}.“

31. Poznámky pod čarou č. 6a, 6b a 6d se zrušují.

Čl. II

Zrušovací ustanovení

Vyhláška Ministerstva spravedlnosti č. 93/2001 Sb., o hospodářské činnosti Vězeňské služby České republiky, se zrušuje.

Čl. III

Účinnost

Tento zákon nabývá účinnosti dnem 1. ledna 2013.

Důvodová zpráva

Obecná část

Zhodnocení platného právního stavu, odůvodnění hlavních principů navrhované právní úpravy, včetně dopadu navrhovaného řešení ve vztahu rovnosti mužů a žen, a vysvětlení její nezbytnosti jako celku

Návrh zákona, kterým se mění zákon č. 555/1992 Sb., o Vězeňské službě a justiční strážní České republiky, ve znění pozdějších předpisů, se předkládá ke splnění Plánu legislativních prací vlády na rok 2012 (poř. č. 1).

Návrh novelizace zákona vychází z praktických potřeb Vězeňské služby a orgánů činných v trestním řízení a z jejich zkušeností z dosavadního uplatňování tohoto zákona. Zaměřuje se na zpřesnění některých vztahů, ať již v rámci Vězeňské služby nebo vůči subjektům stojícím mimo ni v oblasti působnosti této služby při zabezpečování vztahů s jinými subjekty, jako např. s Policií České republiky, nebo se zahraničním prvkem pokud jde např. o vysílání a působení příslušníka Vězeňské služby v zahraničí. Tento návrh je pozitivní reakcí na požadavky např. sekretariátu OSN v New Yorku a příslušných čs. zastupitelských úřadů v cizině a žádosti o pomoc při personálním naplnění misí OSN v zahraničí. Konkrétně se jedná o vysílání příslušníků Vězeňské služby do zahraničí stejně, jako je tomu u příslušníků Policie ČR. Na oba ozbrojené bezpečnostní sbory se vztahuje zákon o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů. Příslušníci Vězeňské služby a občanští zaměstnanci budou působit v zahraničních misích především na základě mezinárodní smlouvy, kterou je Česká republika vázána. Příslušník Vězeňské služby či občanský zaměstnanec se může účastnit také civilních misí na základě rozhodnutí orgánu či instituce EU, např. na základě rozhodnutí Rady o přijetí Společné akce Rady 2005/190/SZBP ze dne 7. března 2005 o Integrované misi Evropské unie na podporu právního státu v Iráku (EUJUST LEX) či o přijetí Společné akce Rady 2008/124/SZBP ze dne 4. února 2008 o Misi Evropské unie v Kosovu na podporu právního státu (EULEX KOSOVO) a dalších, nebo na základě rozhodnutí ministra na žádost či se souhlasem orgánu cizího státu. O vyslání konkrétního příslušníka budou rozhodovat služební funkcionáři podle zákona o služebním poměru bezpečnostních sborů.

Návrh reaguje i na další praktické potřeby Vězeňské služby a doplňuje oprávnění na použití donucovacích prostředků i v mimovězeňských zařízeních a s tím související mimořádné oprávnění k omezení možnosti volného pohybu odsouzeného nebo jiné osoby časově omezeným připoutáním k vhodnému předmětu, a to za přesně zákonem stanovených podmínek. Doplňuje se výčet donucovacích prostředků, které již využívá s úspěchem policie ČR, a které doposud Vězeňská služba postrádala.

V neposlední řadě se upřesňují stávající ustanovení o hospodářské činnosti Vězeňské služby provozované za účelem tvorby zisku, kterou může provozovat mimo svoji hlavní činnost, pro kterou byla zřízena, zejména za účelem zaměstnávání osob ve výkonu trestu odnětí svobody a prodeje jejich výrobků nebo služeb.

Návrh dopadá na rovnost mužů a žen, protože rozšiřuje již v zákoně uvedené výčty donucovacích prostředků, které nesmějí být použity vůči ženám (elektrický nebo jiný dočasně zneschopňující prostředek) - jedná se o tradiční výjimku, kterou se zakazuje použití určitých důraznějších donucovacích prostředků vůči ženám obecně, a to zejména z důvodu neohrožit jejich případné, byť ještě nezřetelné těhotenství. V praxi vězeňské služby je použití důrazných donucovacích prostředků zcela mimořádné. Např. varovný výstřel byl použit v posledních třech letech pouze v jednom případě, k nasazení služebního psa jako donucovacího prostředku došlo rovněž pouze v jednom případě. Celkový počet použití donucovacích prostředků se pohybuje ročně okolo 250 případů, což při více jak 20 000 vězeňské populaci představuje příznivý výsledek. Vůči ženám byl v loňském roce použit některý z donucovacích prostředků pouze v 11 případech.

Zhodnocení souladu navrhované právní úpravy s ústavním pořádkem České republiky.

Navrhované řešení je v souladu s předpisy tvořícími ústavní pořádek, jakož i mezinárodními smlouvami podle čl. 10 Ústavy České republiky a zajišťuje také právní prostředí pro realizaci současných i budoucích mezinárodních závazků z mezinárodních smluv podle čl. 49 Ústavy České republiky. Návrh novelizace respektuje zásadu, podle níž lze státní moc lze uskutečňovat pouze na podkladě zákona a v jeho mezích.

Zhodnocení souladu navrhované právní úpravy s mezinárodními smlouvami, předpisy Evropské unie, judikaturou soudních orgánů Evropské unie a obecnými zásadami práva Evropské unie

Návrh zákona přímo nezpracovává do právního řádu právo Evropské unie. Návrh zákona souvisí s právními akty Evropské unie zřizujícími mise EU, v jejichž rámci bude možno na základě předloženého návrhu zákona docházet k vysílání příslušníků nebo občanských zaměstnanců Vězeňské služby na území jiného státu. Není v rozporu s mezinárodními smlouvami, kterými je Česká republika vázána, ani s právními akty Evropské unie, judikaturou soudních orgánů EU a není součástí obecných právních zásad práva Evropské unie.

Předpokládaný hospodářský a finanční dosah navrhované právní úpravy na státní rozpočet, ostatní veřejné rozpočty, na podnikatelské prostředí České republiky, dále sociální dopady, včetně dopadů na specifické skupiny obyvatel, zejména osoby sociálně slabé, osoby se zdravotním postižením a národnostní menšiny, a dopady na životní prostředí

Zajištění nových donucovacích prostředků, zejména distančních elektrických dočasně zneschopňujících prostředků (tzv. taserů) představuje náklady v prvním roce cca 2,1 mil. Kč

a v dalších letech cca 0,5 mil. Kč ročně. Budou pořízeny po novele zákona v režimu veřejné zakázky, pokud to rozpočet Vězeňské služby bude umožňovat. V současnosti není návrh zákona spojen s požadavky na státní rozpočet. Návrh nemá dopady na podnikatelské prostředí České republiky, dále není spojen se sociálními dopady, včetně dopadů na specifické skupiny obyvatel, zejména osoby sociálně slabé, osoby se zdravotním postižením a národnostní menšiny, a nemá dopady na životní prostředí.

Zvláštní část

K Čl. I.

K bodům 1, 2 a 5 (§ 1 odst. 4 a § 2 odst. 1)

Podle § 8 odst. 3 zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů, zřizuje Ministerstvo spravedlnosti školy a školská zařízení jako organizační složky státu nebo jejich součástí. Podle § 172 odst. 3 tohoto zákona Ministerstvo spravedlnosti zřizuje a zrušuje střední školy Vězeňské služby a školská zařízení jim sloužící a školy a školská zařízení pro osoby ve výkonu vazby nebo trestu odnětí svobody.

Nařízením ministra spravedlnosti č. 1/2007 byla s účinností od 30. 1. 2007 zřízena škola pro osoby ve výkonu vazby a trestu odnětí svobody s názvem Střední odborné učiliště, Praha 4, Na Veselí 51, a to jako organizační jednotka Vězeňské služby.

Skutečnost, že Střední odborné učiliště je organizační jednotkou Vězeňské služby, je třeba promítnout do ustanovení § 1 a 2 zákona o Vězeňské službě a současně provést navazující úpravu v § 2 odst. 1 písm. k).

K bodu 3 (§ 1 odst. 5)

Navrhuje se úprava, která by výslovně umožňovala účast příslušníků a občanských zaměstnanců Vězeňské služby na zahraničních mírových misích - např. na základě rozhodnutí Rady o přijetí Společné akce Rady 2005/190/SZBP ze dne 7. března 2005 o Integrované misi Evropské unie na podporu právního státu v Iráku (EUJUST LEX) či o přijetí Společné akce Rady 2008/124/SZBP ze dne 4. února 2008 o Misi Evropské unie v Kosovu na podporu právního státu (EULEX KOSOVO) a dalších. Ustanovení je analogické k ustanovení § 93 zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky.

K bodům 4 a 6 (§ 2 odst. 1 a § 3 odst. 2)

Výslovně se do zákona zakotvuje povinnost Vězeňské služby zajistit eskortu osob propuštěných z vazby, výkonu trestu odnětí svobody nebo zabezpečovací detence, u nichž má na základě soudního rozhodnutí bezprostředně navazovat výkon ústavní nebo ochranné výchovy, ústavního ochranného léčení nebo zabezpečovací detence. Tato změna se pak

logicky promítá i do ustanovení § 3 odst. 2, které upravuje tuto oblast činnosti Vězeňské služby.

K bodu 7 (§ 3 odst. 8)

Aktualizuje se ustanovení § 3 odst. 8 tak, aby bylo v souladu s § 12 odst. 2 písm. c) tr. řádu. Dne 1. ledna 2012 nabyl účinnosti zákon č. 341/2011 Sb., o Generální inspekci bezpečnostních sborů. Tímto zákonem byl novelizován i zákon o Vězeňské službě a justiční strážní v ustanovení obsahujícím úkoly Vězeňské služby v § 2 odst. 1 písm. m). Ustanovení § 3 odst. 8 však novelizováno nebylo a toto opomenutí se nyní napravuje.

K bodu 8 (§ 4c)

Ministerstvo spravedlnosti provádí kontroly u Vězeňské služby v režimu zákona č. 552/1991 Sb., o státní kontrole, ve znění pozdějších předpisů.

K bodu 9 (§ 10)

Návrh právní úpravy institutu požadování vysvětlení při odhalování trestných činů a kázeňských přestupků vězňených osob vychází z obdobného oprávnění policistů podle § 61 zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky. Ujednocuje se a zpřesňuje oprávnění vysvětlení požadovat. Příslušníkům Vězeňské služby se umožňuje požadovat vysvětlení nejen od vězňených osob, ale i od osob dalších, např. příslušníků a zaměstnanců Vězeňské služby, zaměstnanců jiných subjektů pracujících ve věznicí apod. V těchto případech je nedostačující sepsání služebního či úředního záznamu samotnou osobou nebo pouhé ústní vyjádření, a to zejména z hlediska procesního. V dosavadní úpravě chybí řádné poučení osoby podávající vysvětlení, řádné zaprotokolování včetně odpovědi na doplňující otázky nutné k náležitému objasnění věci. Oprávnění požadovat vysvětlení ke kázeňskému přestupku vězňené osoby se rozšiřuje i na občanské zaměstnance Vězeňské služby, kteří vůči vězňeným osobám vykonávají kázeňskou pravomoc.

K bodu 10 (§ 13 odst. 2)

Správnost rozšíření oprávnění příslušníka Vězeňské služby ke zjišťování totožnosti osob a případnému zakročení proti osobám, které se zdržují v bezprostřední blízkosti střežených objektů, pokud u nich vyvstává důvodné podezření, že těmito osobami dojde k narušení výkonu vazby nebo výkonu trestu odnětí svobody nebo ohrožení bezpečnosti střeženého objektu, potvrdila řada případů, kdy se podařilo zabránit zejména vhadzování nedovolených předmětů do objektů věznic. Uvedené oprávnění přenesené na příslušníky Vězeňské služby má za cíl napomoci čelit připravované nebo již páchané trestné činnosti. V praxi se však ukázalo problematickým vymezení bezprostřední blízkosti a proto se na návrh Vězeňské služby navrhuje příslušná úprava.

K bodu 11 (§ 13a a 13b)

Pověřené orgány Vězeňské služby v postavení policejních orgánů v rozsahu stanoveném trestním řádem objasňují a prověřují trestné činy vězňených osob a ve spolupráci s Generální inspekcí bezpečnostních sborů se podílejí na předcházení a odhalování trestné činnosti příslušníků Vězeňské služby a občanských zaměstnanců zařazených k výkonu práce ve Vězeňské službě spáchané při plnění pracovních úkolů. Nedošlo však k posílení jejich oprávnění, která jsou oproti oprávněním policejních orgánů Policie ČR při výkonu shodné působnosti značně zúžena. Pověřené orgány Vězeňské služby tak nemají k výkonu této své působnosti dostatečné prostředky a jsou odkázány na spolupráci s Policií ČR. Návrh rozsah jejich oprávnění rozšiřuje analogicky s oprávněními policejních orgánů Policie ČR.

K bodu 12 (§ 15)

Jedná se o legislativně technickou úpravu spočívající v doplnění chybějící předložky.

K bodu 13 (§ 17 odst. 1)

Navrhuje se rozšíření výčtu míst, kde příslušník vězeňské služby je v rámci svých pravomocí oprávněn použít donucovací prostředek o mimovězeňská zdravotnická zařízení. Podle § 2 odst. 1 písm. l) zákona o Vězeňské službě a justiční stráži zabezpečuje Vězeňská služba v případě potřeby vězňeným osobám a chovancům umístěným v ústavu pro výkon zabezpečovací detence specializovanou zdravotní péči u mimovězeňských poskytovatelů zdravotních služeb, ke kterým jsou eskortováni. K zajištění bezpečnosti zejména zdravotního personálu a ostatních pacientů a k zabránění případnému útěku je nutno umožnit příslušníkům Vězeňské služby použití donucovacích prostředků i v těchto prostorách.

K bodům 14 až 16 (§ 17 odst. 2)

Zákon o Vězeňské službě a justiční stráži České republiky opravňuje příslušníky Vězeňské služby použít při plnění jejich úkolů donucovací prostředky, a to za podmínky, že je to nezbytné k zajištění pořádku a bezpečnosti. Mohou být použity jen proti osobám, které ohrožují život nebo zdraví, úmyslně poškozují majetek nebo násilím se snaží mařit účel výkonu vazby, trestu odnětí svobody nebo zabezpečovací detence, anebo narušují pořádek nebo bezpečnost v prostorách Vězeňské služby, v budovách soudů a dalších střežených objektů (§ 17 odst. 1).

Donucovací prostředky jsou oprávněni používat i příslušníci Policie České republiky (§ 52 zák. č. 273/2008 Sb., o Policii ČR). Navrhuje se rozšířit výčet donucovacích prostředků používaných příslušníky Vězeňské služby a justiční strážce o elektrický nebo jiný obdobně dočasně zneschopňující prostředek. Dále, vedle obušku, též o tzv. jiný úderný prostředek a o prostředek k zamezení prostorové orientace. Tyto prostředky umožní příslušníkům Vězeňské služby zakročit i v situacích, kdy nelze zákrok provést s použitím jiných donucovacích prostředků, zejména v uzavřených prostorách, kde jsou přítomny i další osoby, při eskortách, kde hrozí ohrožení veřejnosti a vůči osobám, kdy blízký kontakt příslušníka s takovou osobou může ohrozit jeho zdraví nebo život. Do výčtu se dále doplňuje vytlačování štítem

a vytlačování vozidlem (podle § 15 tohoto zákona provádí Vězeňská služba pronásledování, pátrání a zadržení uprchlého vězně nebo chovance ústavu pro výkon zabezpečovací detence.) Dočasně zneschopňujícími prostředky se rozumí zejména prostředky založené na principu elektroindukce, které pracují s využitím elektrošoku – v prodejní síti zpravidla označované jako elektrické paralyzéry. Policejní sbory ve světě (celkem nejméně 45 sborů) využívají tzv. distanční paralyzéry určené pro ozbrojené sbory vyráběné firmou TASER. Podle údajů ze zahraničí byl tento prostředek již použit více jak v 700 000 případech a snížil počet zraněných zatýkaných osob o 70% a počet zraněných policistů o 80%. Distanční paralyzér má oproti střelné zbraní výhodu šetrnosti vůči zasažené osobě a odpadají náklady na léčení po zásahu. Při tom má oproti střelné zbraní vyšší okamžitou míru zneškodnění. Je tak vysoce účinným a současně i ekonomickým prostředkem.

K bodu 17 (§ 17 odst. 5)

Jedná se o legislativně technickou úpravu spočívající v doplnění chybějícího slova chovanec, neboť jak vyplývá z předchozích odstavců dopadá toto ustanovení i na chovance předváděné z ústavů pro výkon zabezpečovací detence.

K bodu 18 (§ 17 odst. 5)

Navrhuje se zařadit do zákona oprávnění příslušníka Vězeňské služby omezit připoutáním k vhodnému předmětu volný pohyb osoby, která napadá příslušníka nebo jinou osobu, ohrožuje vlastní život, poškozujících majetek nebo se pokusí o útěk. Pokud neskončí toto omezení dříve, musí být vždy ukončeno po uplynutí dvou hodin. Shodné oprávnění příslušníka Policie ČR je obsaženo v zákoně o Policii ČR (§ 25).

K bodům 19 a 20 (§ 19 odst. 1)

V § 19 odst. 1 je obsaženo dvojí omezení při použití donucovacích prostředků. Jednak je to omezení použití těchto prostředků proti těhotné ženě, osobě vysokého věku, osobě se zjevným zdravotním postižením a osobě zjevně mladší 15 let. Do tohoto výčtu se nově zařazuje zákaz použití elektrických nebo jiných dočasně zneschopňujících prostředků, tzv. jiného úderného prostředku a expanzní zbraně (písm. a). Druhé omezení použití donucovacích prostředků je vůči ženám. Zde se k dosavadnímu zakazu použití psa a střelné zbraně doplňuje zákaz použití elektrického nebo jiného obdobně dočasně zneschopňujícího prostředku (písm. b).

K bodu 21 (§ 21a)

V návaznosti na doporučení veřejného ochránce práv a zmocněnkyně vlády pro lidská práva doplňuje se do návrhu zákona výslovné zmocnění pro Vězeňskou službu používat zařízení umožňující pořizovat zvukové a obrazové záznamy v prostorách spravovaných Vězeňskou službou a v prostorách přilehlých (v současné praxi půjde o běžně užívané kamerové systémy). Používání těchto zařízení Vězeňskou službou v rámci plnění jejích úkolů

je legitimní a slouží k ochraně zdraví a majetku. (Obdobné ustanovení je obsaženo v § 62 zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů.)

K bodu 22 (§ 22a)

Pro účely výuky, výcviku, zkoušek a expertizní a znalecké činnosti je nutné, aby Vězeňská služba měla k dispozici nebezpečné látky a věci. Oprávnění k tomu však z žádného zákona pro Vězeňskou službu nevyplývá. Navrhuje se zákon doplnit analogicky s oprávněním Policie ČR (§ 38 zákona č. 273/2008 Sb., o Policii ČR).

K bodům 23 a 24 (§ 23a odst. 3)

Navrhuje se zařazení Bezpečnostní informační služby a dalších zpravodajských služeb do výčtu orgánů oprávněných k získávání údajů poskytovaných Vězeňskou službou. Tato potřeba souvisí s působností zpravodajských služeb podle zákona č. 153/1994 Sb., o zpravodajských službách České republiky, zejména pak se zpravodajským získáváním informací v oblasti terorismu, organizovaného zločinu, ochrany ústavního zřízení a bezpečnosti České republiky o osobách, které se často pohybují v závadovém prostředí. Jediný způsob, jak získat informace, zda se právě nenachází v některé z výše uvedených evidencí, je požádat Vězeňskou službu o poskytnutí takovéto informace. Současně se text ustanovení legislativně technicky upravuje tak, aby bylo zřejmé, že Vězeňská služba poskytuje údaje z evidencí jí vedených na žádost.

K bodu 25 (§ 23a odst. 4)

S cílem zjednodušit poskytování údajů z evidencí Vězeňské služby se výslovně stanoví, aby osoby, které mají zřízenou datovou schránku, ji pro tento účel používaly.

K bodům 26 a 27 (§ 23a odst. 5 až 7)

Pro účely zjištění a ověření totožnosti vězňených osob je potřebné, aby Vězeňská služba měla k dispozici nezbytné údaje z registrů Ministerstva vnitra a Policie České republiky. Ze stejných důvodů je pro Vězeňskou službu nezbytná fotografie z informačního systému cizinců. Tato potřeba vyvstává zejména při návratu odsouzeného v rámci krátkodobého povolení k opuštění věznice (§ 45 odst. 2 písm. g) zákona č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody, ve znění pozdějších předpisů), kdy je třeba mít jistotu, že se do věznice vrací stejná osoba.

K bodu 28 (§ 23a odst. 10)

Upřesňuje se oprávnění Vězeňské služby při vedení evidence vazebně stíhaných osob, jejichž trestní stíhání neskončilo pravomocným odsouzením. Podle stávající právní úpravy potřebuje Vězeňská služba souhlas těchto osob i k samotnému vedení evidence. Nově se navrhuje, aby tento souhlas nebyl pro vedení evidence vyžadován a nebyl vyžadován ani pro poskytování údajů orgánům činným v trestním řízení, zpravodajským službám ČR, soudům

a státním zastupitelstvím. Vedení evidence je nezbytné pro případná budoucí řízení např. o náhradu škody, kdy Vězeňská služba nebo osoba, která byla ve vazbě, ale jejíž trestní stíhání neskončilo pravomocným odsouzením, bude potřebovat údaje z této evidence jako důkaz pro příslušné soudní nebo jiné řízení.

K bodu 29 (§ 23a odst. 12 a 13)

Zákon se doplňuje o nezbytné oprávnění Vězeňské služby požadovat z agentových informačních systémů o důchodech a o výsluhových příspěvcích vojáků a příslušníků bezpečnostních sborů pro účely správy pohledávek údaje týkající se důchodů, výsluhových příspěvků vězněných osob nebo chovanců ústavů pro výkon zabezpečovací detence (odst. 12). V zákoně se vymezuje okruh informací, které Vězeňská služba nebude poskytovat na žádost podanou podle zákona o svobodném přístupu k informacím (odst. 13). Týkají se zajištění bezpečnosti a dále ochrany a obrany objektů.

K bodům 30 a 31 (§ 23b)

Navrhovaná změna ustanovení § 23b má za cíl zpřesnit právní režim hospodářské činnosti Vězeňské služby, neboť ustanovení o hospodářské činnosti bylo vloženo do zákona č. 555/1992 Sb. v roce 2006. V průběhu let došlo k výraznému rozvoji hospodářské činnosti, což je třeba do zákona promítnout. V návrhu zákona bylo proto změněno uspořádání textu a zařazena zpřesňující ustanovení, která v současné době v platném zákoně č. 555/1992 Sb. nejsou jednoznačně obsažena. Jednoznačně se stanoví, že provozní výdaje hospodářské činnosti musí být pokryty příjmy z této činnosti, a to v plné výši. Peněžní prostředky používané pro provoz hospodářské činnosti musí být vedeny na zvláštním bankovním účtu. Pokud jde o režim nakládání s kladným rozdílem příjmů a výdajů za kalendářní rok, obsahuje odstavec 6 odkaz na § 45 zákona č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů (rozpočtová pravidla). Vzhledem ke změnám zákona a novelizaci jeho textu, který již neobsahuje odkaz na poznámky pod čarou č. 6a, 6b a 6d, je nutné tyto poznámky pod čarou zrušit.

K čl. II

Vzhledem k novému ustanovení zákona v § 23b pozbyla vyhláška č. 93/2001 Sb., o hospodářské činnosti Vězeňské služby České republiky své opodstatnění a je potřeba jí zrušit.

K čl. III

Navrhovaná účinnost zákona se odvíjí od předpokládané doby dalšího legislativního procesu a respektuje požadavek alespoň minimální legisvakance.

V Praze dne 30. května 2012

RNDr. Petr Nečas, v. r.
předseda vlády

JUDr. Jiří Pospíšil, v. r.
ministr spravedlnosti